

Shakespeare mai kedvencei (Ankét női hangokra. Demény Péter kérdéseire Mihálycsa Erika, Mihály Emőke és Panna Adorjáni válaszol)

[ShakespeareLátó - 2014. április]

Amidőn a Shakespeare-szám ötlete felmerült, a következő levelet írtam néhány címzettnek:

Kedves Hölgyeim!

Olyanok vagytok ti nekem, mint nyáron a nap-, télen a hó-, holdas éjen a száj- és beszélgetéseken a szellemfény. Éppen ezért feltennék néhány kérdést. Shakespeare érdekel most, nagyon.

Szerintetek ki avagy mi lenne ma Shakespeare kedvenc

- a) színésznője,
- b) színésze,
- c) együttese,
- d) énekszámja,
- e) ruhadarabja,

és mi lenne az email-címe?

A válaszok indoklása nem tilos!

Nem tudom, miért csak a nőismerőseim egy része jutott eszembe – talán azért, mert azt reméltem, ők ennek a kaotikus patriarchátusnak a perifériáján élve, nyilván outside the box gondolkodnak. A beérkezett három válasz szerint nem tévedtem nagyot, s hogy hányan és kik nem válaszoltak, azt most fedje jótékony homály.

DEMÉNY PÉTER

Mihálycsa Erika

Ki lenne ma Shakespeare kedvenc...

színésznője?

A nevét nem tudom, nevezzük így: Szfinksz (káesszel). Vagy Hátsepszút.

Táncosnő. Kora: nem fiatal, nem középkorú.

Öltözete: fáraónői fejdísz (sztaniol), tetrabugyi (fehér). Rövid ideig nagyestélyi (fekete).

Állandóan beszél – többnyire arról, hogyan építették a sivatagban a piramisokat, hogyan vágták a kőtömböket, hogyan vontatták fel őket a gúla tetejére a homokpadon. Közben folyamatosan cigarettázik, a férfi cigarettáját viszont, akivel a dúsan megterített vendéglői asztalnál ül, elnyomja. Feltérdel a székre, majd megmutatja, milyen a szfinksz (azaz: pucsít).

Nem értjük, amit mond. Valószínűleg a férfi sem érti, akinek beszél, és aki öltönyösen ül az asztalnál: rá is kérdez egy szóra, mint aki nyelvlecken van. Nem tudjuk, nézője vagy szereplője-e a játéknak. Látszik, hogy zavarban van: bámulja-e a nő mellett (pontosan szemmagasságban).

Mi is zavarban vagyunk.

A nő nincs zavarban. Nem szerepel: játszik. Mi szerepelünk.

Egyébként itt látható: Pina Bausch, Die Klage der Kaiserin (1990), lassan huszonöt éve, a 45:35 perctől:

<http://www.youtube.com/watch?v=TOKzPrMgMp4>

De azért továbbra is zavarban vagyunk.

...színésze/színésznője? színháza?

Carmelo Bene egy filmjében (Nostra Signora dei Turchi, 1961) szó esik a kreténekről, akik látják a Madonnát, és a kreténekről, akik nem látják a Madonnát. A kretének, akik látják a Madonnát, nem látják: úgy látják, mint két szem, amely két szemet néz, egy falon keresztül. Az átlátszóság csodája.

A színházban meg lehet látni a két szemet a falon át. Carmelo Bene ilyeneket mond: a színház nem-hely, amely védett bármilyen történettől, sztoritól, ezért nem lehet róla beszámolni. A néző mártír a szó etimológiai értelmében, tanú valami olyasminél, ami elmagyarázhatatlan: nem szabad, hogy el tudja mesélni, mi kerítette hatalmába a színházban. És ehhez nem színészre, még csak nem is nagy színészetre van szükség, hanem színész-gépre. A színész-gép: hendiikepek sora. A színész-gép: olyan, mint felnagyítva nézni egy teleírt lapot – látjuk, érintjük, de nem ismerjük fel a formákat, a körvonalakat. A színház olvasás – de nem olvasás mint birtoklás, mint emlékezet, hanem ennek az ellentéte: nem-emlékezet kell legyen, olvasásfelejtés.

A rendezői színház csupán a klasszikusok kisminkelése: ezt tesszük a halottakkal a hidegházban. Visszafelé játszik. A színházról, amelyben hisz, nem lehet beszámolni: azt a színházat hallgatni kell. A fülünkkel nézni, a fülünkkel olvasni. A szemünkkel hallgatni – még a tévében is.

Míndez csupa olyasmi, amiről Deleuze ír. Amit Beckett csikart ki a színészeiből, Billie Whitelaw-ból a Not I-ban. Vieux jeux: pont annyira antikvár, mint amennyire Deleuze, és Beckett az. Nem „testünk van”: test vagyunk. A színháznak ezért nem-létnék kell lenni, obszcóennek (úm., színpadon levő színpadon-túlinak: o-skené). Nem szabad a jelölőknek megadni magunkat. Nem szabad a metaforáknak megadni magunkat (miközben még ezt a mondatot sem tudtam metafora nélkül leírni). A színház ne legyen vigasztalás, kultúra, múzeum, humanizmus.

Az interjú és a Bene által hivatkozott színházi események 1989–1990-ben estek meg. Érdekes év, történt pár fontos dolog – közelebről, leomlott a Vasfüggöny, Káká-Európában bevezették a parlamenti demokráciát. Beharangozták a történelem végét, de valahogy mégsem akarnak véget érni az antikvár ideológiák. Ős patkányok terjesztenek mindenféle alamuszi kórokat. Eltelt huszonöt év, és a szabadság-tantárgyból folyamatosan bukásra állunk. Lehet, hogy Shakespeare, aki ha ma élne, nem darabokat írna és nem

történeteket, valami olyasféle antikvár színházat csinálna, amelyet Bene Rómában.
De az is lehet persze, hogy sikeres közönségfilmeket forgatna Bollywoodban, Hollywoodban, Etyeken.
Az interjú egyébként megtekinthető itt:
<http://www.youtube.com/watch?v=r4Q-hDumMIA>
és itt:
<http://www.youtube.com/watch?v=Pkh6hd5vkm8>

Mi lenne a kedvenc ruhadarabja?
Mondjuk lenne egy enyhén magas sarkú csizmája – de csak amikor nem szellemet játszik. Az is lehet, hogy a szekrényben tartaná: nem szeretne kopogni járás közben.

Kedvenc együttese?
Hát, gondolom, Nick Cave and the Bad Seeds. Mert olyan – régimódi. Színházba („nem-helyre”) menet, autóban vagy gyalog, gondolom, az Into Your Arms-t hallgatná. Előadás és hosszú színházi büfés beszélgetés után hazafelé meg, ha nem taxizna és nem csendben szeretne gyalogolni, mondjuk a God Is in the House-t.

Mihály Emőke

Szerintetek ki/mi lenne ma Shakespeare kedvenc

a) színésznője

A 16. században a női szerepeket fiúk, fiatal emberek játszották a színházban, Shakespeare valószínűleg életében nem találkozott színésznővel. Ezért ha feltámadna, és hirtelen kedvenc színésznőt kellene választania, lehet, annyira zavarba ejtené a kérdés, mintha minket száz év múlva felébresztenének halottainkból, azzal, hogy mondjuk meg, ki vagy milyen a kedvenc mozdonyvezetőnk. A kérdést mindazonáltal nem tartom értelmetlennek. Ha arra a sokat idézett shakespeare-i szentenciára gondolunk, hogy „Színház az egész világ. És színész benne minden férfi és nő: Fellép s lelép: s mindenkit sok szerep vár Életében...” (Ahogy tetszik, II. felvonás 7. szín; ford. Szabó Lőrinc), akkor nagyon sok mai nőt el tudnék képzelni Shakespeare kedvenc színészeként. A híresek közül – és a színésznőket értelemszerűen kivéve – főleg politikusokat. Kapásból Julija Timosenko, Elena Udrea és Lendvai Ildikó nevét említeném, mint akikben szerintem Shakespeare fantáziát látna, és szívesen írna nekik testhezállós szerepeket, különféle színházi műfajokban.

b) színésze

Tom Hiddleston, Billy Boyd, Russell Brand, James McAvoy, Ralph Fiennes, Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Anthony Hopkins, Jonathan Rhys Meyers, Ben Whishaw, Billie Piper vagy David Tennant. Azért sorolok fel sok nevet, mert így nagyobb az esély, hogy eltalálom.

c) együttese

Talán a Siobhan Fahey alapította Shakespears Sister. Persze itt is felmerül, hogy hogyan fogadná a nők színpadi szereplését.

d) énekszám

A 4-es számra tippelve. Legalábbis a BBC adói közül, úgy gondolom, a BBC Four állna hozzá a legközelebb.

e) ruhadarabja

Fogalmam sincs. A fiatalság biztos, hogy nem: azt nem tartotta elég tartós ruhadarabnak. („Ifjúságod, e most csodált ruha, / Nyűtt rongy lett, mely alig ér valamit.” 2. szonett, ford. Szabó Lőrinc) És ma, a fiatalság-kultusz korában még kritikusabb lenne.

f) az email-címe

Attól függ, hány éves volna éppen, ha most élne. A fiatalok ma már nem nagyon használnak emailt. Facebookja viszont mindenképpen lenne. Tele volna a fala virálisan terjedő, kitalált sztorikkal, de a magánéletéből nem sokat mutatna meg, még profilképet se tenne ki magáról.

Panna Adorjáni

Shakespeare Unedited: A Press Junket

Hello there, love. Do you want me to say my name? My name is William Shakespeare but everybody calls me Willy. Haha, you know, said in the style of Giorgio from Daft Punk's new album. Giorgio by Moroder? I think that's what the song is called. I bloody love that band. I loved Daft Punk before Get Lucky. I also love Justice. I'd just like to say that now in case they release a summer hit as well. English bands? Of course, darling, I love English bands. I love Queen because everyone loves Queen, obviously. Plus, Freddie's the cutest twink ever. He should've done one of my plays. Him and the Seventies Davie Bowie. I love him, too. Wait, wait, I love new thingies too, I love Alt-J for example. I know, I know, but trust me, it works pretty bloody well when I need some chill-out background music to whack out some sonnets. Background music for plays? No, sweetie, no sodding way. Who else, who else. I don't know. I don't have time to listen to music. I have things to do. Oh, I like contemporary classical music. Not the old tunes, they're rank. Who cares about music anyway? Or theatre? I don't. I write my plays, people like it, fine. I get a lot of hate on Facebook and Twitter though. Yes, I have them both. I like tweeting but Facebook is just plain boring. My favourite actor and actress... I don't know, darling, that's such a stupid question. I like Klaus Kinski but he's dead. I like Mads Mikkelsen. Yes, I like him a lot. Actresses... Maybe Angelina Jolie? Very fuckable. But as an actress I don't know how she really is. Fuck. I can't answer this one. My favourite song... My ultimate favourite is Rock Me Amadeus by Falco. I'm kidding, darling. I don't have a favourite song either. It changes a lot. I like songs like Toxic by Britney but also Nick Cave's We Know Who U R. I like everything. Am I interested in fashion? Yes, I guess, I could be interested if there's some freebie clothing item involved. I like everything by Karl Lagerfeld, he's a good bloke. And I thought Marc Jacobs' last Vuitton show was bloody amazing. Almost like a theatre show. Really progressive, that lad. Alright. Are we done here? Can you send me the interview when you're done editing it? I like to see it before it goes out, you know. In case I change my mind about something. Yes, you can send it to my official email. It's willyshakes@willyshakes.com. Yes, I'm in charge of this one. No stupid assistants. It's dot com, not co dot uk. I'm international.

(Üdvözlöm, hölgyem. Mondjam a nevem? My name is William Shakespeare but everybody calls me Willy. Höhő, érti, mint a Giorgioszám az új Daft Punk-lemezeről. Giorgio by Moroder? Talán ez a címe. Odavagyok azért az együttesért. Én már a Get Lucky előtt imádtam őket. A Justice-t is szeretem. Csak mondom, hogyha véletlenül ők is berobbantanának egy nyári slágert. Angol együttesek? Hogyne, szívi, nagyon szeretem az angolokat is. Például a Queent, mert természetesen mindenki imádja a Queent. Rádásul Freddie a legennivalóbb meleg a világon. Játszania kellett volna valamelyik darabomban. Neki meg a hetvenes évekbéli Davie Bowie-nak is.

Őt is nagyon csípem. Várjon, várjon, az újakat is szeretem ám, például az Alt-J nevezetűt. Tudom, tudom, de bízson bennem, nagyon jól fog, ha az embernek valami nyugis háttérzenéjére van szüksége, hogy összedobjon pár szonettet. Háttérzenéje a darabíráshoz? Nem, aranyom, semmiképpen sem. Ki van még, ki van még? Nem tudom. Egyébként sincs időm zenét hallgatni. Dolgoznom kell. Ja, a kortárs komolyzenét, azt még szeretem. Nem a régit, az borzasztó. Kik érdekelt a zene egyébként is? Vagy a színház akár? Engem ugyan nem. Én csak megírom a darabokat, az emberek szeretik, rendben. Azért a Facebookon és a Twitteren sok az ellendrukker. Igen, mindkettőn fent vagyok. A csiripelést szeretem, a Facebook viszont egyszerűen csak unalmas. A kedvenc színészem és színésznőm... Fogalmam sincs, édes, milyen buta kérdés. Szeretem Klaus Kinski-t, de ő már rég meghalt. Meg Mads Mikkelsen-t. Igen, őt nagyon. Színésznők... Angelina Jolie? Nagyon dugható. De mint színész, igazán nem tudom, hogy milyen. Basszam. Nem tudok erre válaszolni. A kedvenc számom... A legkedvencebb Falcótól a Rock Me Amadeus. Viccelek, galambocskám. Nincsen kedvenc számom. Állandóan változik. Az olyanok tetszenek, mint Britney-től a Toxic meg Nick Cave-től a We Know Who U R. Mindent szeretek. Hogy érdekelt-e a divat? Hát tulajdonképpen igen, ha küldenek ruhákat. Karl Lagerfeldtől mindent szeretek, az nagy hóhányó. Marc Jacobs utolsó Vuitton-showja is teljesen fantasztikus volt. Mint egy színházi előadás. Rendkívül progresszív az úri-ember. Rendben. Befejeztük? El tudná majd küldeni a kész interjút? Szerettem megnézni, mielőtt nyomdába megy, érte, ugye? Ha véletlenül meggondolnám magam. Igen, küldje a hivatalos címemre: willyshakes@willyshakes.com. Igen, ezt én kezelem. Nem a hülye titkárnőim. Pont kom, nem pont ko pont uká. Én nemzetközi vagyok.)

Kategória: ShakespeareLátó

Denumire autor: ***

Látó Szépirodalmi Folyóirat